

Секція: економічна безпека

Бортнік В. В.

студент інституту економіки та менеджменту

Східноєвропейський національний університет

імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Економічна безпека є універсальною категорією, яка відбиває економічну захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави й закінчуючи кожним її громадянином [4, с. 98].

Історично проблема економічної безпеки як окремої особистості, так і всієї держави виникає одночасно з формуванням державності, становленням економічних інтересів і в історії будь-якої країни можна знайти періоди, коли ця проблема загострюється і виходить на перший план. Особливої актуальності питання економічної безпеки особистості набуває для тих країн, економіка яких переживає трансформаційну кризу.

Під економічною безпекою особистості розуміють такий стан життєдіяльності людини, за якого забезпечуються правовий та економічний захист її життєвих інтересів, дотримання конституційних прав та обов'язків. Економічна безпека особистості багато в чому визначається станом національної економіки.

Сьогодні проблема забезпечення безпечного існування людини не тільки зберегла свою гостроту, а й значно актуалізувалася у зв'язку з новими викликами, небезпеками й загрозами, що набувають глобального

характеру. Поряд із традиційними небезпеками й загрозами ХХ ст. – війнами, політичною нестабільністю, природними катаклізмами – з'явилися нові небезпеки й загрози у вигляді поширення міжнародного тероризму й злочинності, значного погіршення екологічного стану середовища перебування людини, наркоманізації та алкоголізації населення багатьох країн, масштабних техногенних аварій і катастроф, зміни клімату, вичерпання природних ресурсів, зменшення чисельності населення, проблеми зайнятості населення та ін. [1].

Початок повномасштабної переорієнтації світової спільноти до проблем безпеки людини завдячує доповідям ООН з розвитку середини 1990-х рр., в яких підкреслювалася стрижнева ідея, що розвиток соціуму має бути спрямований на людей, а не на безпеку кордонів. У Доповіді Програми Розвитку ООН від 1994 р. під назвою «Нові виміри безпеки людини», наприклад, пропонувалося розвинути концепцію так званої широкого трактування безпеки особистості і виділити в ній два взаємопов'язаних фактора: «свободу від страху» та «свободу від злиднів». Перший з них полягає у захисті людини від всебічних конфліктів, а другий – від стихійних явищ, голоду, хвороби. Було також виокремлено сім елементів безпеки особи: 1) економічна безпека (гарантування матеріальних умов розвитку особи); 2) продовольча безпека (достатня кількість харчів); 3) медична безпека (рівний і вільний доступ до якісної системи охорони здоров'я); 4) екологічна безпека (відсутність шкідливих екологічних чинників); 5) безпека людини (захист від таких загроз, як тортури, війни, кримінальні загрози, поширення наркотиків тощо); 6) безпека співтовариств (збереження традиційних культур та етнічних груп); 7) політична безпека (достатні політичні права і відсутність політичного гноблення) [3, с. 134].

З позицій економічної безпеки дуже важливо оцінювати та прогнозувати вплив всіх очікуваних загроз.

Загроза економічній безпеці особистості – це сукупність умов та факторів, які створюють небезпеку для її життєво важливих інтересів.

В загальному вигляді загрози економічній безпеці особистості можна класифікувати таким чином:

– внутрішні загрози – це власні негативні дії (неефективне фінансове планування та використання власних коштів). Джерелом небезпеки можуть бути індивідуально-психологічні особливості особистості, які впливають на адекватність прийняття нею важливих рішень

– зовнішні загрози - зовнішні негативні дії (негативні тенденції в економіці: рішення державних органів влади, спекулятивні операції, непродумані реформи);

– форс-мажорні обставини (стихійні лиха, страйки) та обставини, наближені до форс-мажорних (несприятливі законодавчі акти, ембарго, зміни валютного курсу) [2, с. 6-10].

В цілому, проблема економічної безпеки особистості є комплексною. Передумовою її рішення є оптимальний розвиток усіх сфер життєдіяльності: виробничої, економічної, соціальної, політичної та духовної. Безпека особистості – це, насамперед, можливість для реалізації власних здібностей, які в умовах соціально-ринкової, а тим більше – ринкової економіки визначаються обсягами реальних доходів, рівнем і якістю життя. Але, у значній мірі, вона залежить і від власного фізичного і інтелектуального розвитку людини.

Забезпечення економічної безпеки окремої особистості складається з декількох складових [4, с. 98-100]:

1.Формування економічної інфраструктури особистої безпеки людини. Вона передбачає наявність економічних передумов використання людиною власних ресурсів (капіталу, робочої сили, знання, інтелекту) для забезпечення безпечного рівня та якості життя з боку держави.

2. Формування економічних передумов використання людиною власних ресурсів зі сторони підприємств для забезпечення відповідного рівня доходів.

3. Розвиток людиною власних фізичних здібностей, інтелектуальних і професійних знань для забезпечення власного рівня та якості життя, протидії економічним загрозам.

4. Використання правосуддя для протидії порушенням економічних прав людини на підставі Конституції та інших законів.

5. Страхування особистих економічних ризиків.

6. Захист житла за допомогою технічних засобів.

7. Самозахист проти крадіжок і розбою.

Отже, глобальні трансформації та розвиток концепції «людської безпеки» демонструють актуальність даної теми та дають підстави говорити про «безпеку особи», як неодмінний стабільний стан надійної захищеності життєво важливих інтересів особи, її прав та цінностей від небезпек, загроз, шкідливих впливів за умов збереження і розвитку потенціалу особи та її здатності до ефективної діяльності у всіх сферах. Економічна безпека особистості повністю залежить від національної економічної безпеки, від державної соціально - економічної політики країни. Державна стратегія економічної безпеки особистості повинна включати: характеристику небезпек і загроз; визначення критеріїв і параметрів стану економіки, що відповідають вимогам економічної безпеки особистості; механізми забезпечення економічної безпеки особистості, захисту життєво важливих інтересів на основі застосування всіма інститутами державної влади правових, економічних і адміністративних заходів впливу; контроль над виконанням державної стратегії економічної безпеки особистості.

Виходячи з вищезазначеного можна запропонувати такі заходи протидії економічним загрозам: економічне зростання держави,

проведення розумної соціальної політики, законодавче забезпечення встановлених соціальних гарантій населення та можливостей реалізації власних економічних інтересів. Все це має запобігати розвитку негативних тенденцій у соціальній сфері та забезпечувати стабільний економічний розвиток.

Література

1. Запорожець Т. В. Безпека особистості в умовах глобалізації: проблеми та шляхи вирішення. [Електронний ресурс]/ Т.В. Запорожець. – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/Zaporohec.pdf
2. Кравченко С. Основні напрямки забезпечення економічної безпеки України/ С. Кравченко, С. Теленик // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. - № 12. – С. 6-10.
3. United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security. – New York : UNDP, 1994. – 289 p.
4. Фокіна Н. П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості/ Н. Фокіна, В. Бокій // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 8 (26).– С. 98-110.